

Al XXXVIII-lea Simpozion Național de Numismatică

Constanța
20-22 mai 2026

INSTITUȚII CO-ORGANIZATOARE

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Societatea Numismatică Română

Cu sprijinul Consiliului Județean Constanța

PROGRAM - REZUMATE

**AL XXXVIII-LEA SIMPOZION NAȚIONAL
DE NUMISMATICĂ**

CONSTANȚA
20 - 22 Mai 2026

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

- Dr. **DELIA ROXANA CORNEA** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).
- Dr. **EMANUEL VIOREL PETAC** (Cabinetul Numismatic al Academiei Române București).
- Dr. habil. **GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).
- Dr. **DAN PÎRVULESCU** (Muzeul Municipiului București).
- Dr. **GABRIEL CUSTUREA** (Centrul de Studii ale Civilizațiilor Mării Negre, Constanța).

COMITETUL DE ORGANIZARE

- Dr. **CONSTANTIN ȘOVA** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).
- Dr. **IRINA SODOLEANU** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).
- Dr. **DAN VASILESCU** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).
- Drd. **ANDREEA ANDREI** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).
- Dr. **LAURA GHEORGHIU** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).
- Drd. **DANIELA STRATIDES** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).
- Drd. **IOANA COSTINA DORCU** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța).

Lucrările celui de Al XXXVIII-lea Simpozion Național de Numismatică se vor desfășura în sala „Remus Opreanu” din incinta Consiliului Județean Constanța, etaj 1, Bulevardul Tomis nr. 51, cod postal 900725, Constanța.

Miercuri
20 mai 2026
Sala „Remus Opreanu”, etaj I, Consiliul Județean Constanța

DESCHIDEREA OFICIALĂ A CELUI DE AL XXXVIII-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE
NUMISMATICĂ

10.30-11.00 **Înregistrarea participanților**

Alocuțiuni oficiale

- 11.00-13.30
- **Delia Roxana CORNEA**, Director general al Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța.
 - **Emanuel Viorel PETAC**, Președintele Societății Numismatice Române, Cabinetul Numismatic al Bibliotecii Academiei Române.
 - **Florin MITROI**, Președinte al Consiliului Județean Constanța.
 - **Gabriel Mircea TALMAȚCHI**, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța.
 - **Virgil IONIȚĂ**, Secretar al Societății Numismatice Române.
 - **Gabriel CUSTUREA**, Președintele Centrului de Studii ale Civilizațiilor Mării Negre, Constanța.

Prezentări de carte

- **Cristian GĂZDAC, Gabriel Mircea TALMAȚCHI**

Prezentarea a două volume apărute în colecția *COINS FROM ROMAN SITES AND COLLECTIONS OF ROMAN COINS FROM ROMANIA* la editura MEGA din Cluj-Napoca (2026):

Gabriel M. **Talmațchi**, *From the Dominium Ponti Euxini to the Koinon ton Hellenon, from the Ripa Thraciae to the province of Moesia Inferior. Roman Republican and early imperial denarii in the Istro-Pontic territory. Isolated finds* (volumul XXI).

Gabriel M. **Talmațchi**, *From the Dominium Ponti Euxini to the Koinon ton Hellenon, from the Ripa Thraciae to the province of Moesia Inferior. Roman Republican and early imperial denarii in the Istro-Pontic territory. Coin Hoards* (volumul XXII).

- **Virgil IONIȚĂ, Dorel BĂLĂIȚĂ**

Prezentarea unui volum apărut la editura PIM din Iași (2026):

Dorel **Bălăiță**, *Jetoane ale vechii fabrici de zahăr din România*.

Masă de prânz.

Miercuri

20 mai 2024

Sala „Remus Opreanu”, Consiliul Județean Constanța, etaj 1.

Moderatori:

Emanuel Viorel PETAC/Adrian POPESCU

Secretari:

Constantin ȘOVA/Dan VASILESCU

- 15.00-15.20 **Mihai DIMA**
Un tezaur de monede histriene de argint descoperit la Slava Rusă (com. Slava Cercheză, jud. Tulcea)
- 15.20-15.40 **Gabriel M. TALMAȚCHI, Virgil IONIȚĂ, Ioana C. DORCU**
Din nou despre două serii târzii ale tipurilor monetare Apollo și Demetra bătute la Histria
- 15.40-16.00 **Theodor ISVORANU, Sebastian MATEI**
Tezaurile de la Chiojdu, jud. Buzău. Contribuții la studiul prezenței denarilor republicani în zona Curburii Carpaților
- 16.00-16.20 **Gabriel M. TALMAȚCHI**
Observații privind prezența și circulația denarilor romani republicani în teritoriul istro-pontic (secolele I a.Chr.-I p.Chr.)
- 16.20-16.40 **Gabriel M. TALMAȚCHI, Claudiu MUNTEANU (†)**
Despre un tezaur monetar roman imperial timpuriu descoperit la Tomis (1908)
- 16.40-17.00 **Ionel-Bogdan CACUCI**
Seianus, un nume dat uitării
- 17.00-17.10 Coffee break
- 17.10-17.30 **Anca DUMITRU**
Tezaur și colecții monetare romane din fondul Muzeului Național de Antichități-reactualizarea informațiilor
- 17.30-17.50 **Ana-Maria BALTĂ**
Despre emisiunile nicopolitane din timpul guvernatorului Pollenius Auspex (193/4-195 p.Chr.)
- 17.50-18.10 **Dan VASILESCU, Radu PETCU, Ingrid PETCU-LEVEI**
Descoperiri monetare de la Capidava din campania 2015 (Curtina C, Sector I intra muros)

- 18.10-18.30 **Nicoleta DEMIAN**
Monede romane imperiale (sec. II-III p.Chr.) descoperite în jud. Timiș
- 18.30-18.50 **Corneliu Bogdan Nicolae BELDIANU, Camelia S. BELDIANU**
Considerații în legătură cu o contrafacere monetară de epocă romană imperială
- 18.50-19.10 **Cristian GĂZDAC**
De ce NU AU RECUPERAT tezaurile? Insecuritatea în Imperiul Roman
- 19.10-19.30 Discuții
- 20.00 **Cină (Hotel Maria)**

Joi

21 mai 2026

Sala „Remus Opreanu”, Consiliul Județean Constanța, etaj 1.

Moderatori

Cristian GĂZDAC/Gabriel M. TALMAȚCHI

Secretari:

Constantin ȘOVA/Dan VASILESCU

- 09.00-09.20 **Adrian POPESCU**
Bani la margine de imperiu: copii obținute prin turnare descoperite în Britannia
- 09.20-09.40 **Silviu I. PURECE**
Goții și moneda romană imperială: un nou tezaur descoperit în Transilvania
- 09.40-10.00 **Ovidiu OARGĂ**
Un depozit monetar roman imperial descoperit la Ighiel (jud. Alba)
- 10.00-10.20 **Adelina PICIOR, Lucian MUNTEANU**
Moneda romană pe teritoriul județului Iași
- 10.20-10.40 **Dan BĂLTEANU**
Considerații privind circulația monetară în fortificațiile romane târzii situate pe teritoriul României pe malul de nord al Dunării
- 10.40-11.00 **Mihaela IACOB**
Scythia în vremea lui Anastasius I- mărturii numismatice
- 11.00-11.10 Coffee break
- 11.10-11.30 **Raoul M. ȘEPTILICI**
Ponduri dintr-o colecție numismatică bănățeană
- 11.30-11.50 **Andrei BALTAG, Daniela CRISTEA-STAN**
Ducații genovezi „ușori” din Moldova secolului al XV-lea. Noi date și interpretări în lumina celor mai recente descoperiri
- 11.50-12.10 **Cristiana TĂTARU**
Tezaurul otoman de la Piua Petrii-reexaminarea unei descoperiri din 1971
- 12.10-12.30 **Ágnes GĂZDAC-ALFÖLDY**
Mohács 500. O medalie inedită din colecția MNIT
- 12.30-12.50 **Emanuel Viorel PETAC, Dan PÎRVULESCU**
Considerații pe marginea medaliilor lui Giorgio Basta din colecția Cabinetului Numismatic al Bibliotecii Academiei Române

12.50-13.10 **Dan PÎRVULESCU, Aurel VÎLCU**
Monede otomane dintr-un tezaur descoperit la Târgoviște

13.10-13.30 Discuții

Masă de prânz

Joi

21 mai 2026

Sala „Remus Opreanu”, Consiliul Județean Constanța, etaj 1.

Moderatori:

Gabriel CUSTUREA/Dan PÎRVULESCU

Secretari:

Constantin ȘOVA/Dan VASILESCU

- 15.00-15.20 **Sorin LANGU**
Considerații despre moneda suedeză în Moldova
- 15.20-15.40 **Gabriel CUSTUREA**
Monede obsidionale din colecția Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța
- 15.40-16.00 **Radu G. DUMITRESCU, Silviu I. PURECE**
Tezaurul monetar descoperit la Vlădești, jud. Vâlcea (începutul secolului al XVII-lea)
- 16.00-16.20 **Ștefan DINA**
Contribuții la studiul gravurilor de medalii din România (1859-1989). Repere introductive
- 16.20-16.40 **Cristian SCARLAT**
Opere comemorative de război în medalistica românească. Perioada regalității
- 16.40-17.00 **Dorel BĂLĂIȚĂ**
Jetoanele bazinului petrolifer Buștenari
- 17.00-17.10 Coffee break
- 17.10-17.30 **Georgian ANGHEL**
Considerații istorice privind necesitatea apariției și dezvoltării portului Constanța. Analiza și prezentarea plachetei emise cu ocazia inaugurării portului (1909)
- 17.30 – 17.50 **Iulia-Claudia ANTĂLUȚĂ**
Discursul puterii în metal: mecanisme simbolice de legitimare politică în iconografia monetară românească
- 17.50-18.10 **Marius Gabriel NICOLAE**
Cupoanele de colectă ale Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale („Ziua Cumpătării”-1942)
- 18.10-18.30 **Cornel Cătălin GAVRILĂ**
O eroare inedită identificată la monedele românești moderne și contemporane-rondeaua incompletă

- 18.30-18.50 **Ioan SIMINICEANU**
Considerații generale la ordinul bisericesc Crucea Patriarhală
- 18.50-19.10 **Viorel BOLUM**
Reprezentări în medalistica bârlădeană a unor personalități ilustre și repere ale istoriei naționale. Alexandru Ioan Cuza, fiu al Bârladului
- 19.10-19.30 Discuții – Discussions
- 20.00 **Cină (hotel Maria)**

Vineri

22 mai 2026

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Str. Arhiepiscopiei nr. 7

9.00-10.00 **VERNISAJ EXPOZIȚIE, sediu MINA Constanța**
• **Delia Roxana CORNEA, Gabriel Mircea TALMAȚCHI, Cristian CEALERA, Andreea ANDREI, Alma PARASCA**
„Dobrogea oglindită în medalistică” - Piese din colecția numismatică a MINA Constanța și ale Asociației Filatelice „Tomis” Constanța.

Sala „Remus Opreanu”, Consiliul Județean Constanța, etaj 1.

Moderatori:

Virgil IONIȚĂ/Ștefan DINA

10.30-10.50 **Mihai C. V. CORNACI**
Medalia Schimonahia Olimpiada Iurașcu, Stareța Sfintei Mânăstiri Agafton, județul Botoșani

10.50-11.10 **Dan PRISĂCARU**
Placheta aniversară „105 ani de tradiții militare” din 4 decembrie 2025, prima reprezentare în registrul medalistic referitoare la Muzeul Militar „Ștefan cel Mare”, filiala Moldova, Iași a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”

11.10-11.30 **Raoul M. ȘEPTILICI**
Medalie aniversară emisă la Timișoara

11.30-11.45 Discuții

11.45-12.15 Concluzii privind desfășurarea Simpozionului Național de Numismatică.

12.15-13.00 Masă de prânz

13.00 **Încheierea Simpozionului, plecarea participanților**

REZUMATE

*Un tezaur de monede histriene de argint descoperit la Slava Rusă
(com. Slava Cercheză, jud. Tulcea)*

Mihai DIMA

În toamna anului 2024 a fost postată pe site-ul detectorist.ro o fotografie reprezentând 28 de monede histriene de argint. Acestea ar fi fost descoperite într-o pădure din imediata apropiere a localității Slava Rusă, împrăștiate pe o „rază” de circa 15-25 m, la o adâncime medie de 15 cm. Întrucât lotul are o structură omogenă, iar majoritatea pieselor păstrau încă urme de pământ, cel mai probabil este vorba despre un tezaur monetar încheiat în ultimele decenii ale secolului al IV-lea a.Chr.

Din nou despre două serii târzii ale tipurilor monetare Apollo și Demetra bătute la Histria

Gabriel M. TALMAȚCHI, Virgil IONIȚĂ,
Ioana C. DORCU

Pornind de la câteva noi descoperiri, autorii reiau discuțiile privind piesele aparținând unor serii relativ târzii specifice tipurilor principale Apollo și Demetra bătute la Histria, cu legenda ΙΣΤΡΙΑΙ (numele cetății la dativ), odată cu perioada elenistică și posibil și la începutul secolului I p.Chr. Aproape toate exemplarele din tipul Apollo și rar cele din tipul Demetra sunt contramarcate pe avers o singură dată, mereu în același loc (sub bărbia personajelor), fiind redat un ciorchine de strugure. Sunt analizate și câteva aspecte privind posibila corelație dintre monede și contramarcă, locurile lor de descoperire în comparație cu posibilul loc de imprimare al contramărcii, respectiv cărui interval cronologic îi aparține aceasta din urmă. Ultimele exemplare din celedouă serii amintite se înscriu noilor realități specifice prezenței, controlului politic și a puterii militare a Romei manifestate în Pontul Stâng.

*Tezaurile de la Chiojdu, jud. Buzău. Contribuții la studiul prezenței denarilor republicani în zona
Curburii Carpaților*

Theodor ISVORANU, Sebastian MATEI

Sunt prezentate două tezaure de denari romani republicani, de dimensiuni apropiate și foarte asemănătoare ca structură și stare de conservare. Ele au fost descoperite în două puncte învecinate din satul reședință al comunei Chiojdu, jud. Buzău, pe versantul deluros din stânga văii râului Bâsca, afluent al Buzăului. Elementele comune menționate, la care se adaugă și prezența urmelor de ardere pe majoritatea pieselor, indică apartenența celor două loturi de denari tezaurizate la un același lot inițial, de dimensiuni mai mari, pătruns în zona Subcarpaților Curburii, probabil cândva spre sfârșitul Republicii sau la începutul perioadei augustane. Autorul face câteva comparații cu alte tezaure de denari republicani descoperite în zonă.

*Observații privind prezența și circulația denarilor romani republicani în teritoriul istro-pontic
(secolele I a.Chr.-I p.Chr.)*

Gabriel M. TALMAȚCHI

Cercetarea prezenței denarului roman republican pe teritoriul Dobrogei a fost o temă predilectă pentru autor în ultimele trei decenii în studiile dedicate realităților monetare specifice secolelor II-I a.Chr.

în teritoriul istro-pontic. Printre altele, și datorită implicațiilor directe avute asupra finalului prezenței monedelor grecești de perioadă autonomă specifice monetărilor din vestul Pontului Euxin.

Dobrogea poate fi integrată, din punct de vedere a structurii numerarului republican, ansamblului circulației monetare manifestat în mod susținut în zona dunăreană. Relativ semnificativa difuzare graduală a denarilor romani republicani în teritoriul pontic, pe cale militară și comercială, a fost permisă de o serie de factori locali, care s-au individualizat odată cu implicarea în provincia romană (Moesia). Întreaga zonă vest-pontică devine parte componentă a sistemului maritim comercial organizat de către Roma. Una dintre monedele cu statut internațional ale antichității, denarul roman republican, s-a manifestat în Moesia și a concurat moneda locală, fiind înlocuită treptat, odată cu cea de a doua jumătate a secolului I p.Chr., de denarul și moneda de bronz imperială bătută la Roma. În secolul I p.Chr. este probabil ca pe piața locală să fi existat un flux monetar compus inclusiv din piese de argint (denari), majoritatea lor fiind de proveniență republicană și mai puțin imperială (pentru prima sa jumătate). Numerarul de bronz imperial rămâne o componentă importantă (din a doua jumătate a aceluiași secol), la care se adaugă aceea a pieselor aduse probabil pe mare din teritorii aflate la mari distanțe, ca cele din Egipt, din Asia Mică, din provincia Hispania etc.

Prezența monedei republicane de argint în secolul I a.Chr. este importantă, coagularea sa în tezaure fiind o formă comună de manifestare pentru diferite arii geografice aflate sub stăpânirea sau influența Romei. O parte însemnată a denarilor romani republicani cunoscuți din descoperirile izolate dobrogene au pătruns în prima jumătate a secolului I p.Chr., pentru ca apoi intensiv odată cu cea de a doua jumătate, adăugându-se celorlalte instrumente ideologice și de propagandă folosite de Imperiu. De altfel, denarii și numerarul roman pot oferi o evidență cuantificabilă care contribuie la cunoașterea caracterului economiei prezente în intervalul cronologic ales. În acest stadiu al documentării, informațiile privitoare la difuziunea și circulația denarului roman republican în spațiul pontic dobrogean s-a acumulat și se acumulează constant odată cu dezvoltarea practicii detectorismului. Fie că este descoperită pe coasta litorală a Mării Negre, fie de-a lungul Dunării pe malul dobrogean, moneda romană oferă indicii privind dezvoltarea graduală a germenilor specifici circulației monetare în provincie, atât în așezări rurale, cât și în orașele prezente. Și de multe ori, indică chiar sursa și direcția dinspre care au venit în zonă, în contextul unor evenimente militare sau de altă natură.

Despre un tezaur monetar roman imperial timpuriu descoperit la Tomis (1908)

Gabriel M. TALMAȚCHI, Claudiu MUNTEANU (†)

În cursul lunii iunie 2021 am fost informați de către regretatul coleg și prieten Claudiu Munteanu de la Muzeul Național Bruckenthal din Sibiu despre existența în vechiul registru de inventar al Muzeului Central al Asociației pentru Literatura și Cultura Română a Poporului Român „Astra” Sibiu, a unui tezaur monetar compus din denari romani republicani și imperiali. În acel registru de inventar, care includea obiecte arheologice și numismatice, existau mențiuni descriptive despre 117 exemplare de argint care ar fi aparținut acestui tezaur. Din informațiile documentate de Claudiu Munteanu, tezaurul a fost donat muzeului „Astra” în 1910, după ce a fost achiziționat de la Constanța în 1909, fiind descoperit în Piața Independenței (actuala Piață Ovidiu), odată cu săpăturile efectuate la fundații pentru construirea unei clădiri în cursul anului 1908. De data aceasta, pe baza documentației noastre, în cursul anului 1908, în Piața Ovidiu a fost construită o singură clădire, cu parter, două etaje și mansardă, și anume cea a avocatului Constantin Nichifor. Aceasta a fost demolată în anii 20 ai secolului XX, foarte posibil în 1928, deci la două decenii de la ridicarea sa, bănuim că din cauza solului.

Vechea colecție numismatică a muzeului „Astra” din Sibiu a fost creată prin donații și achiziții de piese, descoperite în principal în zona transilvană. Au existat însă și exemplare sau comori descoperite în alte zone locuite de populația românească. Colecția a fost expusă în muzeu în 1905, păstrată inițial în

cadrul Secției Istorice, iar în 1920 a fost transferată la Secția Arheologică și Numismatică. În cursul anului 1950, în mod abuziv, în perioada comunistă, întreaga colecție formată din patrimoniul arheologic și numismatic a fost confiscată și transferată la Muzeul Bruckenthal, multe piese fiind pierdute și în chip fericit doar amestecate, fără a fi însoțite de registre de inventar, date scrise privind proveniența sau locul descoperirii etc. Este foarte posibil ca acest tezaur să se fi pierdut chiar înainte de 1950, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Nu știm dacă achiziția de la Constanța a reprezentat și preluarea întregului tezaur descoperit în 1908. Conform descrierilor aversurilor și reversurilor pieselor prezente în registrul de inventar, ultimul exemplar aparține lui Octavianus, fiind bătut în anul 13 a.Chr.

Seianus, un nume dat uitării

Ionel-Bogdan CACUCI

La începutul secolului I principatul era noua formă de guvernământ începută cu domnia lui Octavian Augustus, formă care încolțea într-un pământ ce mustea de sângele simpatizanților republicii și al opozanților Iulio-Claudienilor. Stabilirea succesiunii la tron a lui Augustus a fost un proces greoi, marcat de multe neîmpliniri. În cele din urmă este desemnat ca succesor Tiberius. Inteligent, dar lipsit de carismă, Tiberius a căutat un personaj de încredere cu rol de paravan, care să gestioneze prim-planul administrativ, să identifice și să elimine concurența, conspiratorii lăsându-i lui ultimul cuvânt. Acest personaj s-a întâmplat să fie Lucius Aelius Seianus, prefectul gărzii pretoriene. Era un militar devotat, din rang ecvestru, gata la nevoie să reducă la tăcere orice opoziție din plan intern, având la dispoziție nouă cohorte ce constituiau garda împăratului.

În urma războaielor cantabrice (29 a.Chr.-19 a.Chr.) Peninsula Iberică a fost anexată Imperiului Roman. Imediat ulterior au fost înființate o serie de municipii și colonii în peninsulă. În anul 31 p.Chr. o emisiune monetară a municipiului Augusta Bilbilis din Hispania Tarraconensis purta numele celor doi consuli din acel an și duumviri onorifici. Primul era însuși împăratul Tiberius, consul pentru a V-a oară, cel de-al doilea fiind Lucius Aelius Seianus, protejatul și locotenentul său în probleme administrative.

După intrarea în grațiile împăratului și preluarea *de facto* a administrației imperiale, Lucius Seianus a încercat să își consolideze poziția de conducere uneltind împotriva contracandidaților la succesiune. Seducând-o pe Livilla, soția lui Drusus, a determinat-o pe aceasta să-și otrăvească soțul. Și-a făcut un real dușman din Agrippina. Prin acțiunile sale și ambițiile crescânde de preluare a puterii, a devenit incomod pentru Tiberius, care își desemnase succesor pe Gaius Caligula, asigurând continuitate dinastică. Subit a fost destituit, judecat și condamnat la moarte cu damnarea memoriei. În cadrul procesului de *damnatio memoriae* numele său a fost șters de pe monumentele publice, inscripții oficiale și monede. Odată cu el a fost executată și familia sa, averea fiindu-i confiscată. Se vor prezenta câteva exemplare ale emisiunilor monetare ale municipiului Augusta Bilbilis pe al căror revers numele damnatului a fost înlăturat mecanic.

Lucius Aelius Seianus rămâne un personaj al antitezelor, din fire aparent servil, dar totuși impetuos, umil, dar tânjind după supremație. A ajuns la cârma imperiului pentru că, la scurt timp, trupul său răpus de călău să fie aruncat pe treptele Gemoniei.

Tezaur și colecții monetare romane din fondul Muzeului Național de Antichități-reactualizarea informațiilor

Anca DUMITRU

Prezentarea este construită în jurul tezaurilor monetare și al colecțiilor de monede romane care au intrat în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României de la Muzeul Național de Antichități, numărând în total aproape 2.500 de artefacte numismatice.

Colecția este compusă dintr-o varietate impresionantă de piese, începând cronologic cu tezaure romane republicane, care includ, desigur, piese imitative provenite din atelierele locale sau tetradrahme de tip Thassos, continuând cu tezaure romane imperiale de denari și de antoninieni descoperite atât în provinciile romane, cât și în regiunile extra limes, cu monede din bronz bătute la atelierele vest-pontice și în Provincia Dacia în secolele I-III p.Chr., și sfârșind cu tezaure de secol IV p.Chr., care cuprind atât nominal mic, cât și monede de argint.

Reprezentative pentru secolele I a.Chr.-IV p.Chr., tezaurele și colecțiile monetare care alcătuiau patrimoniul Muzeului Național de Antichități au o semnificație istorică dublă. Întâi, ele sunt relevante pentru istoria monetară, financiară, culturală și politică a acestui spațiu pe parcursul celor cinci secole menționate mai sus. Pe de altă parte, acest fond numismatic prezintă și o istorie secundară, survenită după momentul scoaterii la lumină al tezaurelor în secolul XX, când piesele capătă o a doua viață și devin obiectul cercetării, alcătuirii unui patrimoniu național, parte a unui discurs identitar specific perioadei istorice când este articulat și martorul evenimentelor politice prin care ajung în Rusia, sunt înapoiate și ulterior disperate în colecțiile altor instituții.

Prezentarea își propune să readucă aceste piese în circuitul științific, după ce au fost prelucrate integral, identificarea tipologică și cronologia rafinate prin cataloage aduse la zi, o parte dintre ele restaurate și analizate fizico-chimic și o altă parte prezentate publicului de specialitate pentru prima dată.

Despre emisiunile nicopolitane din timpul guvernatorului Pollenius Auspex (193/4-195 p.Chr.)

Ana-Maria BALTĂ

Prezentarea detaliază problema activității monetare a cetății Nicopolis ad Istrum în perioada imediat următoare includerii sale în provincia Moesia Inferior, în timpul guvernatorului Pollenius Auspex (193/4-195 p.Chr.). Sunt discutate aspecte privind emisiunile semnate ale orașului, precum și unele serii de piese fără nume de guvernator atribuite până acum întregii domnii a împăratului Septimius Severus (193-211 p.Chr.). În urma studiului de ștanțe, piesele fără nume de guvernator pot fi încadrate în perioada 193/4-195 p.Chr. Cu acest prilej, sunt relevate și numeroase similarități stilistice între iconografia monetară nicopolitană și cea romană imperială ce deschid noi direcții de studiu.

Descoperiri monetare de la Capidava din campania 2015 (Curtina C, Sector I intra muros)

Dan VASILESCU, Radu PETCU,
Ingrid PETCU-LEVEI

În cadrul amplelor cercetări arheologice cu caracter preventiv desfășurate la Capidava în anul 2015 a fost inclus și un perimetru de cca. 40 m², aferent curtinei C, situat în imediata apropiere a bisericii paleocreștine. Cu această ocazie au fost recuperate 43 de monede romane (sec. II-V p.Chr.) și bizantine timpurii (sec. VI p.Chr.), toate realizate din metal comun. Lotul completează eșantionul general al sitului, contribuind totodată la o mai bună cunoaștere a circulației monetare antice de la Capidava în ansamblu și, în mod particular, a celei din acest sector al fortificației.

Monede romane imperiale (sec. II-III p.Chr.) descoperite în județul Timiș

Nicoleta DEMIAN

Sunt prezentate 15 monede romane imperiale (sec. II-III p.Chr.) din colecția numismatică a Muzeului Național al Banatului din Timișoara, descoperite izolat în localități din jud. Timiș, în perioada

interbelică și în anii '70 și '80 ai sec. XX. Monedele prezentate (majoritar denari) sunt introduse pentru prima oară în circuitul științific.

Este vorba de piese emise de Traianus, Hadrianus, Antoninus Pius, Faustina I, Marcus Aurelius, Faustina II, Commodus, Septimius Severus, Iulia Domna, Severus Alexander, descoperite în Clopodia (1 exemplar), Dudeștii Vechi (2 exemplar), Jebel (1 exemplar.), Satchinez (5 exemplare), Timișoara (4 exemplare), Tomnatic (1 exemplar) și Visag (1 exemplar). Sunt prezentate și rezultate ale investigațiilor XRF privind compoziția aliajului fiecărei monede.

Repertoriul descoperirilor monetare romane din jud. Timiș se îmbogățește cu un punct inedit, Tomnatic; în cazul celorlalte localități (exceptând Timișoara), monedele prezentate completează puținele descoperiri cunoscute până în prezent.

Considerații în legătură cu o contrafacere monetară de epocă romană imperială

Corneliu Bogdan Nicolae **BELDIANU**
Camelia Silvia **BELDIANU**

Cu siguranță, cea mai interesantă categorie de contrafaceri monetare, din epoca romană, este aceea a falsurilor realizate prin batere cu ajutorul matrițelor gravate. Monedele contrafăcute, astfel realizate, oferă cele mai numeroase informații despre falsificator, despre talentul artistic și tehnic al acestuia, dar și despre mediul din care provenea, indicat prin nivelul de cunoaștere al limbii și scrierii latine și cel de conștientizare a semnificației abrevierilor folosite la scrierea legendelor monetare.

Studierea unui fals denar, purtând numele și efigia lui Septimius Severus, ne-a prilejuit întâlnirea, peste veacuri, cu unul dintre cei mai buni falsificatori monetari de la începutul sec. III p.Chr. Înalta calificare în domeniul realizării matrițelor monetare a acestui falsificator, indicată de calitatea foarte bună a falsului realizat, sugerează că avem de a face cu o persoană implicată direct în producția monetară oficială.

Buna stăpânire a artei gravării matrițelor îi permite acestui gravor nu doar realizarea unor false monede "credibile", ci chiar adoptarea unui limbaj umoristic în arta sa, obținut prin accentuarea unor părți mai triviale ale modelului copiat.

De ce NU AU RECUPERAT tezaurele? Insecuritatea în Imperiul Roman

Cristian **GĂZDAC**

Fenomenul de ascundere a tezaurelor în Roma antică este un subiect de interes academic considerabil. Diferiți factori au contribuit la imposibilitatea proprietarilor de a recupera tezaurele îngropate.

Contextul istoric: În literatura de specialitate se insistă tot mai mult pe faptul că practica de a îngropa tezaure nu implica automat recuperarea lor. Descoperirile recente, cum ar fi tezaurul de la Frome (UK), indică faptul că multe tezaure au fost îngropate în perioade de instabilitate, ducând la presupunerea că recuperarea nu era întotdeauna fezabilă.

Factori socio-economici: Declinul populației și disfuncționalitățile economice din perioadele târzii ale Imperiului Roman sunt considerate cauze care au împiedicat recuperarea tezaurelor de către proprietari. Pe măsură ce comunitățile s-au confruntat cu invazii și conflicte interne, proprietarii inițiali ai tezaurelor ar fi putut pieri sau să se fi mutat, făcând recuperarea imposibilă.

Dovezi arheologice: Studiile privind distribuția și numărul tezaurelor indică faptul că multe dintre acestea tezaure au fost plasate în zone izolate, acestea fiind lipsite de descoperiri arheologice în locații adiacente locului de descoperire a tezaurului. Acest aspect sugerează o posibilă intenție inițială de recuperare, care ulterior a fost modificată de schimbările de circumstanță.

Bani la margine de imperiu: copii obținute prin turnare descoperite în Britannia

Adrian POPESCU

În anumite perioade și zone ale Imperiului Roman, precum Britannia, Gallia, Germania, Noricum, monedele din argint, dar și din aliaj de cupru, au fost copiate în număr mare, atât prin procedeul baterii, cât și cel al turnării. Prezentarea de față va ilustra câteva aspecte ale acestui fenomen din perspectiva descoperirilor de monede turnate din Britannia.

Goții și moneda romană imperială: un nou tezaur descoperit în Transilvania

Silviu I. PURECE

Un prim lot de monede din tezaur a fost descoperit la sfârșitul anului 2024, cu ajutorul unui detector de metale, în apropierea satului Veștem (comuna Șelimbăr, județul Sibiu). Descoperitorii au declarat descoperirea a 163 de denari imperiali romani, alte 41 monede fiind recuperate în contextul săpăturii arheologice efectuate la locul descoperirii. În total, tezaurul cuprinde 204 denari (dintre care doi sunt imitații), emiși între domniile lui Vespasian și Septimius Severus.

La locul descoperirii nu a fost găsit niciun vas sau alt tip de recipient, ceea ce sugerează că tezaurul ar fi putut fi depus într-o pungă din piele sau material textil, ori într-o cutie din lemn. Gradul extrem de uzură al monedelor, inclusiv a celor mai târzii, indică faptul că tezaurul a fost ascuns la mult timp după emiterea celei mai recente monede. De asemenea, mai multe piese au fost tăiate în două sau trei bucăți, fapt puțin întâlnit în tezaurele tipice Daciei romane. Este foarte probabil ca tezaurul să fi fost ascuns în secolul al IV-lea, iar monedele acestuia ar fi putut fi aduse de goți din vestul Ucrainei odată cu pătrunderea lor în Transilvania. Compoziția sa corespunde structurii tipice a tezaurelor asociate ariei culturii Chernyakhiv, constând în monede romane uzate emise între mijlocul secolului I și sfârșitul secolului al II-lea, cu imitații și monede fragmentate.

Un depozit monetar roman imperial descoperit la Ighiel (jud. Alba)

Ovidiu OARGĂ

În anul 2023, în extravilanul localității Ighiel (comuna Ighiu, jud. Alba), a fost identificat, cu ajutorul unui detector de metale, un depozit monetar alcătuit din 54 de piese din argint. Lotul a fost predat autorităților și a intrat ulterior în patrimoniul Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia.

Investigațiile de teren ulterioare au indicat că punctul descoperirii se află într-o zonă înaltă, relativ greu accesibilă, cu largă vizibilitate asupra Văii Ampoiului (în special către sud și sud-est), la aproximativ 50 m vest de vestigiile unei construcții din piatră, interpretată ca posibil turn de supraveghere de epocă romană, în prezent puternic degradată.

Depozitul este compus din emisiuni eşalonate cronologic de la Septimius Severus până la Philip I Arabul, incluzând denari și antoninieni. Structura lotului este dominată de emisiuni din prima jumătate a secolului al III-lea p.Chr., în special din perioada Elagabalus-Severus Alexander, sugerând constituirea sa într-un interval relativ scurt, pe baza monedelor aflate în circulație recentă. Ansamblul include piese emise sub Septimius Severus, Caracalla, Macrinus, Elagabalus, Severus Alexander, Maximinus Thrax, Gordian III și Philip I Arabul, precum și emisiuni dedicate membrilor familiei imperiale.

Un element esențial pentru datarea depozitului este reprezentat de cea mai recentă piesă, un antoninian emis în intervalul 245-247 p.Chr., care stabilește un terminus post quem clar pentru momentul

ascunderii. Starea relativ uniformă de conservare și ponderea ridicată a emisiunilor recente susțin ipoteza constituirii rapide a lotului, mai degrabă decât a unei acumulări îndelungate. Raportată la nivelul soldelor militare din epocă (cca. 750-900 de denari anual în secolul al III-lea p.Ch.), valoarea estimată a depozitului (cca. 55-60 de denari echivalent) reprezintă o fracțiune redusă dintr-un stipendium, încadrându-se în categoria sumelor modeste, dar funcțional semnificative.

Amplasarea într-un punct strategic, în proximitatea unei posibile structuri de supraveghere și cu control vizual asupra Văii Ampoiului, susține interpretarea unui context militar, posibil legat de activitatea unui militar sau a unui mic detașament dislocat în zonă.

În aceste condiții, momentul ascunderii poate fi corelat, la nivel ipotetic, cu climatul de insecuritate generat de conflictele de la Dunărea de Jos din timpul domniei lui Philip I Arabul, în special în contextul Războaielele carpice, care au afectat provinciile Dacia și Moesia Inferior. Coincidența cronologică dintre emisiunea celei mai recente monede și aceste evenimente, precum și existența unor depuneri monetare similare în spațiul dacic și danubian, atribuite unor contexte de insecuritate din mijlocul secolului al III-lea p.Chr., întăresc această ipoteză. În concluzie, depozitul monetar de la Ighiel se înscrie în tipologia descoperirilor din provincia Dacia, contribuind la înțelegerea circulației monetare și a practicilor de teaurizare din prima jumătate a secolului al III-lea p.Chr., într-un context de instabilitate politică și militară.

Moneda romană pe teritoriul județului Iași

Adelina PICIOR, Lucian MUNTEANU

Regiunea est-carpatică din Barbaricum reprezintă una dintre zonele unde s-au înregistrat cele mai numeroase descoperiri numismatice din perioada romană. În acest cadru geografic se încadrează și actualul teritoriu al județului Iași, unde au fost repertoriolate zeci de tezaure monetare și sute de descoperiri izolate romane, cu o deosebită importanță istorică. Tezaurele compuse, în marea lor majoritate, din denari republicani și imperiali, dar și, în cazuri particulare, din bronzuri și monede din aur romane târzii, aparțin diferitelor orizonturi de teaurizare identificate în arealul de la răsărit de Carpați. Majoritatea depozitelor au dimensiuni modeste, excepție făcând trei acumulări (Muncelu de Sus, Oboroceni, Mîrcești) care depășesc sau ajung aproape de numărul miilor de piese. Menționăm și prezența a trei descoperiri particulare, respectiv teaurul de la Târgu Frumos, în care găsim acumulate resturi a două tezaure (unul din nominaluri din argint și celălalt din monede din bronz), teaurul de la Hodora despre care se menționează că a fost compus din 20.000 de monede din aur și lingouri ștampilate și teaurul de la Dolhești, unde au fost recuperate 20 de monede din aur (secolele IV-VI p.Chr.).

Descoperirile izolate, deosebit de diverse și cantitativ reduse, comparativ cu tezaurele, provin din peste 100 de puncte de pe teritoriul județului. Piese aparțin diferitelor perioade, predominând emisiunile din argint în perioadele timpurii și bronzurile sau, sporadic, monedele din aur în perioadele târzii. Și în cazul acestei categorii de descoperiri au fost semnalate particularități, precum denarii suberati, denarii flati, piese argintate sau perforate.

Repertorierea întregului material numismatic de pe teritoriul județului Iași reprezintă o importantă contribuție la cunoașterea masei monetare prezente în regiunea răsăriteană din afara granițelor romane, care a aparținut populației locale identificate prin aria culturii arheologice „Poienești-Vârteșcoiu” sau ansamblului cultural arheologic „Sântana de Mureș-Cerneahov”.

Considerații privind circulația monetară în fortificațiile romane târzii situate pe teritoriul României pe malul de nord al Dunării

Dan BĂLTEANU

Abordarea prezentă are în vedere doar monedele descoperite în fortificațiile romane târzii și bizantine de pe linia Dunării și în așezările dezvoltate în jurul acestora. Există numeroase studii, mai vechi și mai noi, dedicate fie circulației monetare din fiecare dintre fortificațiile de pe malul de nord al limes-ului dunărean care au continuat să funcționeze în secolele IV-VI p.Chr., fie circulației monetare din aceeași perioadă în teritoriile din Barbaricum situate în nordul Dunării. Prezentarea de față își propune doar reactualizarea datelor cunoscute, prin integrarea revizuirilor făcute recent materialului numismatic din unele situri și a descoperirilor izolate din cercetările de la Sucidava din secolul nostru. Stațiunile care furnizează eșantionul de monede pentru studiul acestui subiect au rămas Sucidava, Drobeta (situri în care cercetările arheologice continuă și în prezent), Dierna, Hinova și Gornea. Pentru comparație am ales situri contemporane, aflate în regiuni învecinate din imperiu, în special situri din Dobrogea, dar și din zone mai îndepărtate. Au fost alcătuite modele pentru fiecare sit în parte și o propunere a unui model general pentru acest număr restrâns de situri. Modelele cuprind indici numismatici pentru principalele perioade și sub-perioade ale emisiunilor monetare din secolele IV-VI p.Chr.

Scythia în vremea lui Anastasius I-mărturie numismatică

Mihaela IACOB

Autorul analizează perioada domniei lui Anastasius I (492-518) în provincia Scythia din perspectiva descoperirilor monetare-izolate sau sub formă de tezaure-ca surse documentare privind aspecte legate de reflectarea reformei monetare în circulația monedei la nivelul provinciei, revirimentul economiei monetare și debutul activității de restaurare a cetăților provinciei. Analiza se bazează pe loturi monetare provenind de la Ibida, Argamum, Noviodunum, Troesmis, Halmyris, din colecția Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, în mare parte editate. Datele numismatice sunt coroborate cu cele arheologice și epigrafice.

Ponduri dintr-o colecție numismatică bănățeană

Raoul M. ȘEPTILICI

Într-o colecție numismatică din Timișoara, am identificat mai multe ponduri, mare parte dintre ele monetare. Cele mai vechi sunt din Imperiul Bizantin, iar cele mai noi din epocă modernă. Din păcate nu știm proveniența lor, ele ajungând în colecția respectivă prin intermediul comerțului de antichități (mai ales prin intermediul site-urilor specializate). Cert este că unele provin din Dobrogea, câteva din Cipru, unul din nordul Italiei, o parte relativ consistentă fiind cumpărate de la firma Lanz din München, fără însă a avea date suplimentare despre aceste. Despre o singură piesă modernă știm că ar provenii din Constanța, din zona portului Tomis. Ele îmbogățesc repertoriul acestor tipuri de piese.

Ducații genovezi „ușori” din Moldova secolului al XV-lea. Noi date și interpretări în lumina celor mai recente descoperiri

Andrei BALTAG, Daniela CRISTEA-STAN

În prezentarea noastră, monedele la care ne referim sunt specimene realizate, predominant, din aur și au fost bătute în prima jumătate a secolului al XV-lea, în senioriile pontice controlate de Republica Genova. În cazurile analizate de noi, avem de a face cu ducații genovezi de inspirație venețiană, cunoscuți în literatura recentă drept „ducați ușori” sau „devalorizați”. Aceștia împrumută cea mai bună parte din

iconografia și inscripțiile de avers-revers ale prototipurilor venețiene, însă se diferențiază printr-o greutate și un titlu cu mult diminuate față de etalonul metrologic din epocă.

În contextul unor investigații arheologice detaliate cu caracter preventiv, trei dintre cele mai recente emisiuni de acest tip au fost descoperite în mai multe puncte din perimetrul vechiului centru al târgului Roman, jud. Neamț (siturile Spitalul Precista și La Bibliotecă) și în nucleul urban al orașului Iași, jud. Iași (situl Casele Ghica-Daniel/Hotel St. Petersburg). Un alt specimen a fost recuperat în urmă cu mai multe decenii, dintr-o locuință cercetată sistematic în așezarea medievală de la Siret, jud. Suceava (situl Așezarea urbană dintre biserica Sfânta Treime-pârâul Cacaina).

Toate aceste descoperiri, deosebit de importante pentru peisajul monetar de la est de Carpați, ne-au permis să verificăm și să completăm unele informații cunoscute în literatura de specialitate. Analizele spectrometrice, realizate prin metoda fluorescenței de raze X (XRF-X-ray Fluorescence), alături de unele observații iconografice ne oferă indicii privind pattern-urile din compoziția elementară. Aceste date, corelate cu informațiile documentare și arheologice, conturează o imagine tot mai clară supra locului de proveniență, a modului de producție dar și a momentului în care imitațiile de tip venețian pătrund în bazinul monetar al Principatului.

Tezaurul otoman de la Piua Petrii-reexaminarea unei descoperiri din 1971

Cristiana TĂTARU

Prezentarea are ca subiect principal analiza unui lot de 430 de monede otomane, databile în secolul al XV-lea (akçe) descoperit în anul 1971 în apropierea așezării medievale de la Piua Petrii. Reexaminarea acestui tezaur reprezintă o primă parte a unui proiect mai amplu de analiză a dinamicii circulației monedelor otomane din spațiul Țării Românești între secolele al XV lea și începutul secolului al XVII-lea. Tezaurul de la Piua Petrii, intrat în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României în anul 1974, a fost valorificat științific într-o formă preliminară în 1983 de către Victor Cojocaru și Paraschiva Stancu.

Demersul de față își propune o reexaminare a acestui lot, prin prisma progreselor metodologice și a noilor direcții de cercetare din domeniul numismaticii. Analiza pieselor permite nu doar o mai bună încadrare cronologică și tipologică, ci și evidențierea rolului pe care moneda otomană l-a jucat în mecanismele economice locale.

Importanța tezaurului este cu atât mai mare cu cât acesta reflectă, în mod concret, circulația monetară din așezarea medievală de la Piua Petrii și ilustrează procesul de pătrundere și consolidare a monedei otomane în Țara Românească, în contextul relațiilor politice și economice din secolul al XV-lea.

Mohács 500. O medalie inedită din colecția MNIT

Ágnes GĂZDAC-ALFÖLDY

În Cabinetul Numismatic al Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei se păstrează o serie de medalii legate de Ludovic al II-lea de Jagello și de bătălia de la Mohács, o confruntare care a schimbat radical evoluția istorică a Europei Centrale pentru secolele următoare. Dintre acestea se remarcă o medalie de argint care poate fi considerată una dintre primele capodopere ale artei medalistice din Ungaria. Medalia a fost realizată de Christoph Fuessl, care a activat o perioadă în cadrul monetăriei de la Kremnitz (Körmöcbánya).

Pe aversul medaliei este redat portretul dublu al lui Ludovic și al Mariei de Habsburg, iar pe revers este reprezentată o scenă de luptă dinamică, însoțită de o inscripție în limba latină. Scena bătăliei se remarcă prin redarea detaliată a elementelor de vestimentație și a armurii, reprezentate într-un mod realist, specific secolului al XVI-lea. Deși piesa poartă anul 1526, ea ar fi putut fi realizată după 1531,

întrucât pe avers Maria (1505–1558), văduva lui Ludovic al II-lea, este menționată în calitate de guvernatoare a Țărilor de Jos, funcție pe care a exercitat-o începând cu 3 ianuarie 1531.

Considerații pe marginea medaliilor lui Giorgio Basta din colecția Cabinetului Numismatic al Bibliotecii Academiei Române

Emanuel Viorel PETAC, Dan PÎRVULESCU

Pornind de la nucleul dur al colecției numismatice a Academiei Române, autorul recurge la o încercare de identificare a surselor de proveniență ale celor catorva medalii ale lui Giorgio Basta din colecția numismatică a Academiei Române. Se constată astfel că ele provin în mare măsură, atât cât se regăsesc informații, din anii de început ai constituirii colecției, respectiv finalul anilor 70 din secolul XIX, când Dimitrie A. Sturdza și Ion Ghica cumpără un număr de astfel de exemplare de la o licitație externă. Sunt prezentate caracteristicile tehnice ale medaliilor, ca și rezultatele analizelor de tip XRF.

Monede otomane dintr-un tezaur descoperit la Târgoviște

Dan PÎRVULESCU, Aurel VÎLCU

Autorii prezintă 20 de monede de argint otomane din secolul al XVI-lea recuperate dintr-un tezaur descoperit în împrejurimile orașului Târgoviște, jud. Dâmbovița. Monedele ne-au fost aduse spre identificare în anul 1998, posesorul menționând că au făcut parte dintr-un tezaur mai mare care s-a risipit imediat după descoperire. Toate monedele sunt aspri otomani bătuți în numele sultanilor Süleyman I (11 exemplare), Selim II (1 exemplar) și Murad III (7 exemplare). Aceștia li se adaugă un exemplar uzat și slab imprimat care ar putea fi o imitație după asprii lui Selim II. Cele mai recente monede din tezaur sunt aspri emiși în numele sultanului Murad III (1574-1595). Cântărirea monedelor arată că toți asprii lui Murad III din lotul analizat au fost bătuți înainte de reforma din anii 1584-1586, observație care sugerează data de încheiere a tezaurului.

Considerații despre moneda suedeză în Moldova

Sorin LANGU

Suedia, ca prezență monetară în Moldova medievală, este mai degrabă discretă, până la începutul secolului al XVII-lea neîntâlnindu-se nicio monedă regală în Moldova, sau în Țara Românească. Conectarea balticilor la spațiul central și est european se face brutal la începutul secolului. Suedia se consolidează intern și profitând de lipsa anvergurii navale a Imperiului Romano-German și a Poloniei de la începutul sec. XVII se angrenează în marile conflicte europene devenind în scurt timp „marea putere a Nordului”. Războaiele se țin lanț: cu Uniunea Polono-Lituaniană (1625-1629), participarea la Războiul de 30 de ani (1630-1648), din nou cu Uniunea Polono-Lituaniană (1655-1660), urmate de războiul ruso-polonez (1654-1667), războiul Polono-Cazaco-Tătar (1666-1671), războiul polono-turc (1672-1676) și marele război Otomano-Habsburgic (1683-1699). În acest context apar în Moldova monedele suedeze, monede de circulație pentru tranzacțiile de zi cu zi. Monedele suedeze apar în 65 de tezaure și în cel puțin 17 descoperiri izolate. Tezaurele se concentrează în câteva areale: Suceava (3 tezaure), Neamț (3 tezaure), Iași (9 tezaure), Galați (4 tezaure), Botoșani (3 tezaure), regiunea Cernăuți (16 tezaure), Soroca (3 tezaure). Noi credem că au fost cel puțin două ateliere monetare, unul la Suceava, și unul la Iași, pledând pentru aceasta prezența celor 3 mari tezaure monetare și a 9 descoperiri izolate din zona Iașului. De asemenea este posibil

să fi existat un atelier monetar mobil care însoțea trupele poloneze și care, în perioadele de staționare, emitea monedă.

Monede obsidionale din colecția Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Gabriel CUSTUREA

Autorul prezintă două monede emise de orașul german Minden în timpul asediului din anul 1634 din perioada Războiului de 30 de Ani (1618 -1648). Timp de trei luni, în vara anului 1634, orașul a fost asediat de către armata suedeză împreună cu trupele germane conduse de ducele Georg de Braunschweig-Luneburg (1582-1641). Apărătorii, trupe imperiale conduse de către contele Christian de Waldeck-Wildungen (1585-1637), au bătut monede mărunte din argint și cupru pentru plățile curente. Cele două piese sunt 1 mariengroschen din cupru și 1 mattier (½ mariengroschen) din argint. Ambele sunt rarități pe piața de specialitate pentru că astfel de emisiuni, după evenimentul care le determinase apariția, erau retrase din circulație, retopite, iar metalul intra în compoziția emisiunilor curente. Monedele fac parte din vechea colecție a muzeului constănțean și nu există date privind locul descoperirii. Din informațiile de care dispunem sunt singurele piese de acest tip de pe teritoriul României.

Tezaurul monetar descoperit la Vlădești, jud. Vâlcea (începutul secolului al XVII-lea)

Radu G. DUMITRESCU, Silviu I. PURECE

La data de 6 mai 2021, în perimetrul localității Vlădești, situată în zona colinară dintre municipiul Râmnicu Vâlcea și stațiunea Băile Olănești, a fost descoperit un depozit monetar prin intermediul detecției de metale. Monedele erau depuse în două vase ceramice care au fost îngropate. După parcurgerea etapelor prevăzute în legislația națională, tezaurul a fost inclus în colecțiile Muzeului Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” din Râmnicu Vâlcea.

În urma proceselor specializate de restaurare și conservare, inventarul a relevat un număr total de 1.068 de monede din argint și aur. Din perspectivă cronologică, emisiunile se încadrează în intervalul 1446-1608, reflectând o perioadă de circulație monetară de peste un secol și jumătate. Compoziția nominală a tezaurului de la Vlădești este diversă, cuprinzând polgroși, groși, tripligroși, denari, aspri, taleri și ducați.

Analiza cronologică indică faptul că cele mai timpurii monede din tezaur sunt polgroșii emiși sub autoritatea lui Cazimir IV Jagiello, în timp ce piesele cele mai recente sunt tripligroșii din perioada lui Ștefan Bocskai. Sub aspectul provenienței și al ponderii statistice, tezaurul prezintă o distribuție clară, dominată de două autorități emitente majore: Casa de Habsburg pentru Ungaria (47,28 %) și Uniunea Polono-Lituaniană (43,72 %). Într-o pondere mult mai mică sunt lotul de monede otomane (5,33 %) și monedele cu valoare ridicată (taleri și un ducat emis de West Friesland).

Contribuții la studiul gravorilor de medalii din România (1859-1989). Repere introductive

Ștefan DINA

Comunicarea de față își propune să ofere un cadru introductiv pentru studiul gravorilor de medalii din România în perioada 1859-1989, interval ce corespunde etapelor fundamentale ale constituirii și evoluției statului modern român, de la domnia lui Alexandru Ioan Cuza până la sfârșitul regimului comunist. În acest context, medalistica se afirmă ca un domeniu aflat la intersecția dintre artă, tehnică și discurs simbolic, reflectând în mod direct transformările politice și ideologice ale epocii.

Demersul urmărește identificarea principalilor gravori de medalii activi în acest interval, precum și analiza formării lor profesionale, a mediilor instituționale în care au activat și a raporturilor dintre creația artistică și comanda oficială. Sunt avute în vedere atât cadrele instituționale-precum monetăriile și atelierile specializate-cât și circulația modelelor artistice și influențele externe care au contribuit la configurarea unui limbaj plastic specific.

Din perspectivă cronologică, studiul evidențiază diferențele semnificative dintre perioada de formare și consolidare a statului modern (a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX), etapa interbelică, caracterizată prin diversificare stilistică și tematică, și perioada comunistă, în care medalistica capătă frecvent valențe propagandistice și este supusă unor constrângeri ideologice.

Prin această abordare, lucrarea propune câteva repere introductive necesare unei analize sistematice a gravurilor de medalii din România, subliniind atât continuitățile, cât și discontinuitățile existente la nivel stilistic și instituțional. În același timp, cercetarea deschide direcții viitoare de investigare, vizând o mai bună înțelegere a rolului acestor artiști în cadrul artelor vizuale românești moderne și contemporane. Lucrarea de față se înscrie într-un demers mai amplu de cercetare, având ca obiectiv elaborarea unei analize sistematice a gravurilor de medalii din România în perioada 1859-1989.

Opere comemorative de război în medalistica românească. Perioada regalității

Cristian SCARLAT

Comemorarea Zilei Eroilor chiar într-una din zilele de desfășurare a simpozionului, joi, 21 mai, ne-a oferit ideea acestei comunicări.

O tematică specifică, în care vom avea în vedere acele medalii care au reprezentate/gravate pe una dintre fețe, monumente de for public, clasificate drept opere comemorative de război. Întrucât numărul monumentelor este mare, ne-am oprit doar la acele piese numismatice emise în perioada regalității, sub cei trei regi, după 1948 numărul medaliilor/plachetelor crescând considerabil. Dacă până la 1916 medaliile cu monumente erau dedicate Independenței și celor căzuți în 1877-1878 pentru obținerea acesteia, după Războiul pentru Întregirea Neamului, firesc, monumentele reprezentate pe medalii sunt-în cele mai multe cazuri-dedicat eroilor unor regimente, ori celor căzuți din localitatea respectivă.

Medaliile pe care le prezentăm pot fi grupate și după scopul emiterii lor: cele bătute cu ocazia inaugurării monumentului reprezentat, cele destinate strănerii de fonduri pentru ridicarea operei comemorative, precum și cele de propagandă, medalia cu monument fiind vehiculul mai mult sau mai puțin eficace al unui mesaj politic, ideologic etc.

Să menționăm că un număr din cele prezentate aici se referă la monumente ale eroilor din localități rurale. O frumoasă medalie, din 1937, lucrată de Emil W. Becker, prezintă o operă comemorativă românească din străinătate, un sarcofag românesc aflat la Liege, în Memorialul Interaliat.

Menționăm că numărul "medaliilor cu monument", cu sau fără toartă, este surprinzător de mic, acestea fiind realizate doar când au existat fonduri disponibile, în cele mai multe cazuri din subscripție publică; de cele mai multe ori tirajul nu este cunoscut. Niciuna dintre medaliile prezentate nu a fost emisă de Societatea Numismatică Română.

Unele monumente au fost distruse, precum cel de la Craiova sau cel al Infanteriei, medaliile lor constituind astăzi veritabile documente în metal privind forma lor originală.

Lista medaliilor:

1879-Monumentul Piatra Neamț; 1881-Statuia Ion Heliade Rădulescu, medalie cu toartă, (p. 35, RGD); 1888-Statuia Miron Costin, (p. 43, RGD); 1896-Grigore Tocilescu, Adamclissi, (p. 59, RGD); 1897-Monumentul Vânătorilor, Ploiești, (p. 59, RGD) cu/fără toartă; 1904-Monumentul Independenței, Tulcea; 1907-Monumentul Independenței, Turnu Măgurele; 1907-Monumentul Independenței, Pitești; 1912-Monumentul Independenței, Craiova; 1926-Monumentul R 4 Roșiori, (MNIR, 063), medalia cu toartă,

Recunoștință Eroilor, 1916-1919; 1930-Monumentul Regimentului 10 Roșiori, 1880/1930, 1930; 1932-Monumentul Slobozia- Clinceni IF, 1932, medalia cu toartă; 1935-Monumentul Eroilor Aviatori, 1935; 1936-Monumentul Infanteriei, București (plachetă); 1937-Monumentul Interaliat, Liege; 1938-Mausoleul de la Mărășești, Mărășești.

Altele: 1913-A. Suvorov; Arcul de Triumf, ?; Tudor Vladimirescu, Tg. Jiu, 1898.

Jetoanele bazinului petrolifer Buștenari

Dorel BĂLĂIȚĂ

La începutul secolului XX, o parte din exploatorii de petrol din zona bogatului bazin petrolifer Buștenari, își plăteau angajații utilizând niște înlocuitori de monedă oficială numiți în presa vremii fise, fișe, jetoane sau chiar jaloane. Aceste piese monetiforme aveau valori nominale, chiar dacă nu era precizată moneda. Ele puteau fi utilizate doar la o anumită cantină, al cărui nume era de obicei trecut pe aceste fise.

Unul din motivele punerii în circulație a acestor pseudomonede a fost lipsa de monedă măruntă în aceste zone mai izolate, așa cum era Buștenariul. De obicei, prețurile la aceste cantine erau mai mari decât în alte părți, utilizarea etoanelor era o modalitate pentru întreprinzători de a-și mai rotunji veniturile.

Aceste jetoane au preluat funcția monedelor oficiale ca mijloc de plată pentru o anumită perioadă de timp într-o zonă de valabilitate limitată la nivel local. Baterea, emiterea și utilizarea acestor jetoane a fost tolerată de autorități. Nu a existat nici un interes pentru a le interzice și nu a fost nici o acțiune în justiție deoarece toate paragrafele din codul penal se refereau la falsificarea de monedă, ceea ce nu era cazul în această situație.

Sunt cunoscute mai multe cantine din arealul bazinului Buștenari care au pus în uz astfel de pseudomonede. Am identificat nouă emitenți ai unor astfel de pseudomonede din zona petrolieră Buștenari: Cantina Drăghici, cantina Enești, cantina Internațională Buștenari, cantina Internațională B. V., cantina Mislișoara, cantina schelei Buștenari, Industria Sondagiilor Românești, cantina V. Rădulescu & Gh. Antonescu și societatea Telega Oil company Ltd. Nu excludem existența și a altor emitenți rămași deocamdată necunoscuți.

Tirajul fiselor utilizate la schelele petroliere din Buștenari (ca și al celor din alte zone sau întreprinderi) era în funcție de numărul de angajați ai schelei, sau bazei de clienți ai cantinei respective.

Considerații istorice privind necesitatea apariției și dezvoltării portului Constanța. Analiza și prezentarea plachetei emise cu ocazia inaugurării portului (1909)

Georgian ANGHEL

Funcția portuară a actualului oraș Constanța își are originea în perioada antică, când colonia grecească Tomis dispunea de un port integrat în rețelele comerciale ale spațiului pontic, rol menținut și în epoca romană. În perioada otomană activitatea portuară continuă într-o formă restrânsă, determinată de limitările infrastructurii.

Un moment de inflexiune se produce după Războiul Crimeei, când portul este modernizat prin concesionarea către compania britanică Danube and Black Sea Railway and Kustendjie Harbour Company, care dezvoltă infrastructura portuară și realizează linia feroviară Constanța-Cernavodă, facilitând integrarea în circuitul comercial dunărean și maritim.

După 1878, odată cu integrarea Dobrogei în statul român, dezvoltarea unui port modern devine o prioritate strategică. Sub domnia lui Carol I al României, lucrările coordonate de Anghel Saligny vizează realizarea digurilor de larg, organizarea bazinelor portuare, extinderea cheurilor și introducerea unor

instalații tehnice moderne. Inaugurarea portului la 27 septembrie 1909 consfințește integrarea sa în sistemul portuar european și afirmarea României ca stat maritim.

Placheta comemorativă emisă cu această ocazie constituie un document iconografic de sinteză, în care dimensiunea simbolică se articulează cu cea documentară.

Aversul este dominat de bustul regelui Carol I, orientat spre stânga, redat realist, cu sobrietate și rigoare formală. În plan secund apare Farul Regele Carol I, sugerat prin fascicule luminoase, simbol al progresului și al siguranței navigației. Edificiul avea montată o efigie a suveranului, realizată ca basorelief din bronz. Basorelieful farului este atribuit sculptorului Wladimir C. Hegel și realizat în 1903 la Școala de Arte și Meserii din București, înscriindu-se într-o estetică sobră și echilibrată. Inscripția „CAROL I REGE AL ROMÂNIEI” subliniază caracterul oficial al reprezentării.

Reversul are caracter descriptiv. În registrul superior sunt redată stema țării și stema orașului Constanța, derivată din sigiliul „Primăria Kustenge”, indicând tranziția de după 1878. În registrul central este reprezentat portul într-o viziune panoramică, cu trei faruri dispuse în perspectivă: în plan îndepărtat Farul Regele Carol I, iar la intrare două faruri de aliniament. Sunt redată nave în operare, atât veliere, cât și nave cu aburi, sugerând coexistența tehnologiilor și dinamica activității portuare.

Inscripția „INAUGURAREA PORTULUI CONSTANȚA 27 SEPTEMBRIE 1909” fixează momentul istoric, placheta sintetizează vizual procesul de modernizare a României, ilustrând legătura dintre inițiativa politică, realizarea tehnică și afirmarea statutului maritim al României la începutul secolului al XX-lea.

*Discursul puterii în metal: mecanisme simbolice de legitimare politică în iconografia
monetară românească*

Iulia-Claudia ANTĂLUȚĂ

În cadrul paradigmelor contemporane de analiză interdisciplinară, moneda poate fi reinterpretată nu doar ca instrument economic, ci ca un dispozitiv semiotic complex, integrat într-un sistem de reprezentare simbolică a autorității politice. În această logică, emisiunile monetare dobândesc statutul de artefacte discursive, în care iconografia funcționează ca un cod vizual prin intermediul căruia statul își articulează, legitimează și reproduce propria structură de putere.

Comunicarea își propune să investigheze aceste dimensiuni, analizând moneda ca suport al unui discurs simbolic instituționalizat. Demersul metodologic se bazează pe analiza semiotică a reprezentărilor vizuale prezente pe monede, corelate cu contextul istoric și politic al perioadelor în care acestea au fost emise.

Sunt avute în vedere principalele etape ale evoluției statului român modern și contemporan, de la perioada monarhică, caracterizată prin personalizarea autorității și centralitatea figurii suveranului, până la regimul comunist, unde discursul iconografic este profund ideologizat și orientat către reprezentarea colectivității, și până la perioada contemporană, marcată de o resemantizare culturală a tematicii monetare.

Analiza evidențiază faptul că transformările iconografice ale monedei reflectă mutații fundamentale în modul de legitimare a puterii politice. Astfel, moneda devine un instrument de comunicare oficială prin care statul își construiește și își transmite propria imagine, adaptându-și discursul simbolic în funcție de contextul ideologic și de nevoia de consolidare a autorității.

Prin abordarea propusă, lucrarea contribuie la extinderea cadrului interpretativ al numismaticii, evidențind dimensiunea sa interdisciplinară și relevanța pentru studiul relației dintre simbol, putere și societate.

*Cupoanele de colectă ale Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale
(„Ziua Cumpătării”-1942)*

Marius Gabriel NICOLAE

Comunicarea prezintă cupoanele de colectă emise de către Consiliul de Patronaj al Operelor Sociale cu ocazia „Zilei Cumpătării”, instituită la 22 februarie și 3 mai 1942, precum și contextul emiterii acestor bilete.

Înființat în aprilie 1941 pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri, Consiliul de Patronaj al Operelor Sociale coordona activitatea tuturor instituțiilor publice, de utilitate publică și private care aveau atribuții și activitate în domeniul asistenței și ocrotirii sociale. Activitățile Consiliului erau susținute prin diferite fonduri acordate de Stat, donații și legate, precum și din venituri rezultate din apelurile la contribuția publică.

Astfel, copiind modelul german al „Eintopfsonntag”, pentru „Ziua Cumpătării” din 22 februarie 1942 au fost emise bonuri de colectă (imprintate doar pe o față și neînseriate) cu valori de 5, 20, 50, 100, 500 și 1000 de lei în folosul Ajutorului de Iarnă, iar pentru cea din 3 mai au fost emise bonuri, de această dată numerotate și imprintate pe ambele fețe, cu valori de 5, 20, 100 și 500 lei.

Asemănătoare bancnotelor (prezentând valoare înscrisă, elemente grafice deosebite, stema României și elemente de identificare), aceste obiecte de exonomia din hârtie trezesc, deopotrivă, interesul cercetătorilor istoriei, prin contextul istoric, dar și al colecționarilor, prin raritate. Fiind sporadic incluse în unele cataloage numismatice sau bonistice, doar parțial și fără oferirea unui context, considerăm utilă prezentarea loturilor complete cu astfel de piese aflate în colecția Muzeului Național de Istorie a României.

O eroare inedită identificată la monedele românești moderne și contemporan-rondeaua incompletă

Cornel Cătălin GAVRILĂ

Bateria monedei metalice constă în imprimarea unui anumit model în relief, pe ambele fețe ale monedei și, de asemenea, pe cantul acesteia; în general, fabricarea de monedă metalică este însoțită, de cele mai multe ori, de apariția erorilor de diverse tipuri. Tipul erorii depinde, de regulă, de etapa tehnologică din procesul de fabricație unde aceasta apare. Deși mai puțin cunoscute, monedele metalice bătute pe runde incomplete (sau ciupite) sunt inedite, începând să fie căutate de colecționari; valoarea acestora depinde de o serie de factori, cum ar fi spectaculozitatea, raritatea dar și starea piesei în cauză. Sunt prezentate o serie de particularități tehnologice care pot duce la apariția rondelor incomplete, precum și clasificarea acestor runde. Sunt detaliate și aspecte ale baterii propriu zise a monedei pe aceste runde cu eroare, cum ar fi comportarea materialului rundeii în cauză, ca urmare a aplicării presiunii ridicate obținută în urma lovirii. De asemenea, sunt prezentate o serie de exemple de monede românești moderne și contemporane cu astfel de erori. Atât particularitățile acestui tip de eroare, cât și exemplele prezentate, sunt destinate deopotrivă specialiștilor, colecționarilor și, în general, celor interesați de numismatică, fiind utile la recunoașterea pieselor în cauză, a caracteristicilor acestora, dar și la depistarea posibilelor contrafaceri.

Considerații generale la ordinul bisericesc Crucea Patriarhală

Ioan SIMINICEANU

Crucea Patriarhală reprezintă cea mai înaltă distincție pe care o acordă Biserica Ortodoxă Română, atât clericilor cât și mirenilor meritoși, în variante diferite, la propunerea mitropoliților sau a episcopilor,

precum și din inițiativa patriarhului. Ea își are începuturile imediat după data de 4 martie 1925 când Biserica din România întregită a fost înălțată la rangul de patriarhie iar mitropolitul primat Miron Cristea a fost ales patriarh. Noua patriarhie avea nevoie de o stemă, de o emblemă care să o reprezinte. Sarcina întocmirii unui proiect în acest sens a revenit patriarhului iar pentru realizarea grafică a fost solicitat artistul Costin Petrescu.

Descrierea proiectului care în mare măsură reprezintă emblema de astăzi a Patriarhiei Române:

Un scut albastru susținut de doi vulturi ce stau pe cinci coline de argint. De sus coboară în zbor, un porumbel de argint care ține în cioc o ramură verde de măslin. Scutul este plasat pe o cruce care se intersectează cu cârja episcopală și este timbrat de mitra patriarhală de aur. În dreapta și stânga găsim doi îngeri de argint nimbați de aur și cu omofoare de aur cu cruciulițe negre, care susțin scutul. În parte inferioară găsim o eșarfă cu inscripția PAȘTE OILE MELE. Inițial, în mijlocul scutului descris, într-un ecuson mic roșu, a fost fixat vulturul cruciat cu aripile întinse. Referitor la compoziția și simbolistica proiectului de emblemă, patriarhul a purtat o discuție cu regele Ferdinand. După această discuție, la solicitarea regelui, patriarhul a înlocuit vulturul cu ceea ce astăzi numim crucea patriarhală. Această cruce cu totul specială, fiind formată dintr-o cruce greacă, care are cele patru brațe egale. De la jumătatea fiecărui braț al acestei prime cruce se formează câte o cruce, în total patru cruce cu brațe egale, de mărime mijlocie. La capetele exterioare ale celor patru cruce mijlocii se formează alte 12 cruce mai mici, cu brațe egale, astfel numărul total al crucilor mari, mijlocii și mici este 17, iar împreună cu crucea inițială formează 18 cruce. Cifra 1 din acest număr reprezintă absolutul, unitatea, iar cifra 8 reprezintă infinitul, începutul și sfârșitul. De la patriarhul Miron Cristea, inițiatorul acestui simbol până în zilele noastre, în timpul păstoririi Preafericitului Părinte Daniel, Crucea Patriarhală a suferit mai multe schimbări, dar nu ca formă ci referitor la culoare, la legenda din mijloc și chiar la mitra arhierască care timbrează scutul.

În concluzie, Crucea Patriarhală simbolizează chiar identitatea Bisericii Ortodoxe Române, iar trăsătura aceasta de cruce repetată, cu subdiviziuni la infinit, simbolizează dinamica vieții bisericești în mărturisirea iubirii infinite a Sfintei Treimi.

*Reprezentări în medalistica bârlădeană a unor personalități ilustre și repere ale istoriei naționale.
Alexandru Ioan Cuza, fiu al Bârladului.*

Viorel BOLUM

Personalitatea și reformele inițiate de Alexandru Ioan Cuza reprezintă un reper fundamental al istoriei moderne românești, fiind asociate în mod direct cu realizarea Unirii Principatelor din anul 1859. Acest moment a constituit baza formării statului român modern, iar figura domnitorului s-a impus în conștiința colectivă drept simbol al unității și al reformei. În acest context, recuperarea și valorificarea memoriei sale prin monumente publice și obiecte medalistice devin forme esențiale de conservare și transmitere a identității naționale.

Comunicarea de față analizează două plachete comemorative emise cu ocazia ridicării statuii lui Alexandru Ioan Cuza în municipiul Bârlad, în anul 2008, moment care a coincis cu împlinirea a 135 de ani de la trecerea sa în neființă. Monumentul, amplasat în centrul civic al orașului și realizat de sculptorul Paul Vasilescu, se constituie într-un punct de referință al memoriei locale și al identității urbane. În același timp, inițiativa emiterii plachetelor, sub egida Societății Numismatice Române-Secția Bârlad, reflectă implicarea mediului cultural și științific în promovarea valorilor istorice.

Plachetele comemorative dedicate acestui eveniment se înscriu în tradiția medalisticii românești contemporane, având atât o funcție artistică, cât și una documentară. Ele redau, prin mijloace plastice și inscripții sugestive, atât portretul domnitorului, cât și imaginea monumentului inaugurat, stabilind o legătură între trecutul istoric și prezentul comemorativ. Sintagma „Alexandru Ioan Cuza, fiu al

Bârladului” capătă astfel o semnificație profundă, exprimând relația dintre personalitate și spațiul de origine.

Municipiul Bârlad se afirmă, în acest context, ca un spațiu memorial de importanță națională, în care dimensiunea locală se împletește armonios cu cea identitară. Prin aceste demersuri comemorative, memoria lui Alexandru Ioan Cuza este consolidată și transmisă generațiilor viitoare într-o formă durabilă și expresivă.

*Medalia Schimonahia Olimpiada Iurașcu, Stareța Sfintei Mânăstiri Agafton,
județul Botoșani*

Mihai C. V. CORNACI

Dacă ar fi necesară o ierarhizare a mânăstirilor din fostul județ Botoșani, având în vedere mărimea și rolul jucat de ele în viața creștină, indubitabil pe primele locuri s-ar situa Coșula, Vorona și Agaftonul. În spațiul geografic mai sus citat, există o veche așezare monahală, numită “Mânăstirea Doamnei” ctitoria Doamnei Maria Voichița, a treia soție a lui Ștefan cel Mare și Sfânt, pe la 1496, care beneficia și de apanajul târgului și ocolului Botoșani. Pe la 1550, Doamna Elena Rareș, soția lui Petru Rareș, păstrând același apanaj, a continuat actele de ctitorie ale înaintașei sale. După anul 1700, Agafton, unul dintre călugări, doritor de o adevărată sihăstrie, construiește în preajma unei poieni, o bisericuță de lemn. Istoria Schitului Agafton începe în timpul primei domnii în Moldova a lui Grigore al II-lea Ghica (1726-1748, în 4 domnii) care, la 1 octombrie 1729, îi dă lui Agafton Sihastrul act domnesc. “Domnul întărește lui Agafton stăpânirea locului pe care și-a făcut mânăstioară cu chilii. I se dă și o poieniță pe loc domnesc, lângă sihăstria lui” (Se menționează poiana lui Flaimoc: Nicolae Iorga, Studii și documente, vol V, Bucureștim 1903, pag. 232 apud Preot Ioan Canciuc, Contribuții monografice asupra așezărilor, bisericii și învățământului, vol. 4, Iași, 2021, p. 541). Din anul 1814, puținii călugări de la Schitul Agafton sunt nevoiți să plece la Mânăstirea Vorona, iar la Agafton sunt aduse primele măicuțe de la Orășeni. Așezământul de la Agafton a funcționat ca mânăstire până la desființarea din anul 1959. Din anul 1995 a fost reactivată. La schitul Agafton au viețuit și Fevronia, Sofia și Olimpiada Iurașcu, surorile Raluței Eminovici. La 19 decembrie 1887, soborul mânăstirii alege ca stareță cu 101 voturi pe Olimpiada Iurașcu. A slujit în această funcție până la decesul său din 21 ianuarie 1902. Cele 3 mătuși găzduiesc, protejează și educă pe nepotul lor Mihai Eminescu.

Medalia, editată în anul 2025, dedicată stareței Olimpiada Iurașcu și Schitului Agafton, poate fi inclusă în clasificarea teritorială, urmărind maniera în care reflectă un moment semnificativ al existenței și istoriei locale. Cu această emisiune medalistică, în premieră, se consolidează și tezaurul medalistic eminescian.

*Placheta aniversară „105 ani de tradiții militare” din 4 decembrie 2025, prima reprezentare în
registru medalistic referitoare la Muzeul Militar „Ștefan cel Mare”, filiala Moldova, Iași a Muzeului
Militar Național „Regele Ferdinand I”*

Dan PRISĂCARU

La 4 Decembrie 2025, în cadrul Ediției a IX-a a proiectului „România și Polonia în avanpostul securității europene. Tradiție și continuitate”, a fost prezentată și înmănată oficialităților române și poloneze placheta aniversară «De la Muzeul Militar al Regimentului 13 Infanterie „Ștefan cel Mare” Iași la Muzeul Militar „Ștefan cel Mare”, Filiala Moldova, Iași a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”. 13.11.1925-13.11.2025. 105 ani de slujire a Istoriei și Tradițiilor Militare».

Este prima reprezentare în metal realizată din inițiativa Muzeului Militar din Dealul Copoului Iașilor, din donații și cu sprijinul unor oameni de bine, destinată readucerii în atenția specialiștilor în domeniu și a publicului interesat, a unor instituții naționale și din state Aliate NATO și din Uniunea Europeană, a reperelor semnificative din istoria națională și a relațiilor de parteneriat și securitate ale României cu acești actori statali, care au constituit tematica manifestărilor științifice și de tradiții militare ce se desfășoară în garnizoana Iași, începând cu anul Centenar 2018.

În perioada următoare, Filiala Iași a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I” intenționează să realizeze, cu sprijinul experților în domeniu, sponsori, donatori și oameni de bine, următoarele repere medalistice de istorie și tradiții militare, referitoare la personalități care s-au remarcat prin fapte excepționale în serviciul Țării, care vor fi prezentate și înmânate oficialităților române și din state Aliate NATO (SUA, Franța, Germania). Acțiunea va avea loc în cadrul evenimentelor științifice întrunite și planificate să se desfășoare în garnizoana Iași, în anii 2026-2028, în contextul aniversării a 110 de ani de la strălucitele izbânde românești de la Mărăști, Mărășești și Oituz, care au asigurat stabilitatea Frontului Oriental și și-au adus o contribuție importantă la victoria Antantei în Marele Război, a înfăptuirii, apărării și recunoașterii internaționale a Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

Medalie aniversară emisă la Timișoara

Raoul M. ȘEPTILICI

Data de 18 martie 2026 a fost ziua în care mi-am aniversat consoarta-Ramona Elisabeta Șeptilici, pentru împlinirea frumoasei vârste de 50 ani, ocazie ce m-a îndemnat, ca un pasionat numismat, să o omagiez și prin emiterea unei medalii aniversare. A fost emisă o medalie din cupru, într-un tiraj de 26 exemplare, care a fost împărțită apropiaților. Tirajul a rămas deschis, intenționându-se emiterea și a altor exemplare în argint (probabil 2-4) și alamă (4). Ea a fost realizată de cunoscutul numismat timișorean Octavian Dogariu, la indicațiile subsemnatului. Textul este în latină, pe avers fiind portretul omagiatei, iar reversul este inspirat din monetele romane de tip VOT/MVLT.

**LISTA AUTORILOR COMUNICĂRILOR LA AL XXXVIII-LEA SIMPOZION NAȚIONAL
DE NUMISMATICĂ**

Nr. crt.	Nume	Prenume	Instituție	Adresă e-mail
1	Anghel	Georgian	Societatea Numismatică Română, filiala Bîrlad	ing.georgian@yahoo.com
2	Antăluță	Iulia-Claudia	Societatea Numismatică Română, filiala Iași.	claudia_antaluta@yahoo.com
3	Baltag	Andrei	Institutul de Arheologie Iași al Academiei Române, Iași, România	andreibaltag@outlook.com
4	Baltă	Ana-Maria	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, România	anamarialoluta@gmail.com
5	Bălăiță	Dorel	Colecționar independent.	dorelb2003@yahoo.com
6	Bălteanu	Dan	Direcția Județeană de Cultură Dolj, Craiova.	interpretcraiova@gmail.com
7	Beldianu	Corneliu Bogdan Nicolae	Raiffeisen Bank Romania, București	beldianub@yahoo.com
8	Beldianu	Camelia Silvia	București	beldianuc@yahoo.com
9	Bolum	Viorel	Societatea Numismatică Română, filiala Bîrlad	viorelbolum@gmail.com
10	Cacuci	Ionel-Bogdan	Societatea Numismatică Română	bogdan_cacuci@yahoo.com
11.	Cornaci	Mihai V.	Societatea Numismatică Română, filiala Botoșani	mihaicvcornaci@yahoo.ro
12	Cristea-Stan	Daniela	Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Măgurele.	daniela@nipne.ro
13	Custurea	Gabriel	Centru de Studii ale Civilizațiilor Mării Negre, Constanța.	custurea@gmail.com
14	Demian	Nicoleta	Muzeul Național al Banatului, Timișoara.	nicoledemian@gmail.com
15	Dima	Mihai	Banca Națională a României, București.	mdnumm@gmail.com
16	Dina	Ștefan	Clubul Numismatic Mihai Eminescu-Cercul Militar Național, București.	stefandina@gmail.com
17	Dorcu	Ioana Costina	Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța	ioana_rusu15@yahoo.com
18	Dumitrescu	Radu Gabriel	Muzeul Olteniei, Craiova.	ducu2007d@yahoo.com
19	Dumitru	Anca	Muzeul Național de Istorie a României, București.	anca.dumitru@mnir.ro
20	Gavrilă	Cornel Cătălin	Societatea Numismatică Română, filiala Brașov.	jamesoba2002@yahoo.com
21	Găzdac-Alföldy	Ágnes	Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca.	alfoldyagnes@yahoo.com
22	Găzdac	Cristian	Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea “Babeș-Bolyai” Cluj-	cgazdac2000@yahoo.co.uk

			Napoca.	
23	Iacob	Mihaela	Ministerul Culturii, Directia Patrimoniul Cultural, Compartimentul Servicii Deconcentrate.	iacobm9@yahoo.com
24	Ioniță	Virgil	Societatea Numismatică Română, București.	secretariatsnr@gmail.com
25	Isvoranu	Theodor	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București.	theodor_isvoranu@yahoo.com
26	Langu	Sorin	Societatea Numismatică Română, filiala Bîrlad	languSORIN@yahoo.com
27	Matei	Sebastian	Muzeul Județean Buzău	sebastianmatei@yahoo.com
28	Munteanu	Claudiu	Muzeul Național Bruckenthal, Sibiu.	munclaiul@gmail.com
29	Munteanu	Lucian	Institutul de Arheologie Iași al Academiei Române, Iași.	lucanas2000@yahoo.com
30	Nicolae	Gabriel Marius	Muzeul Național de Istorie a României, București	cpp@mnir.ro
31	Oargă	Ovidiu	Muzeului Național al Unirii, Alba Iulia.	ovidiu_maxim_oarga@yahoo.com
32	Petac	Emanuel Viorel	Cabinetul Numismatic al Bibliotecii Academiei Române, București.	viorel.petac@gmail.com
33	Petcu	Radu	Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Constanța.	radupetcuarheo@gmail.com
34	Petcu-Levei	Ingrid	Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Constanța.	ingridpetculevei@gmail.com
35	Picior	Adelina	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Iași.	picioradelina@gmail.com
36	Pîrvulescu	Dan	Muzeul Municipiului București.	pirvulescu_dan@yahoo.fr
37	Popescu	Adrian	Muzeul Fitzwilliam al Universității din Cambridge, Anglia.	ap345@cam.ac.uk
38	Prisăcaru	Dan	Muzeul Militar „Ștefan cel Mare”, Filiala Moldova, Iași, a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”.	dan.prisacaru@yahoo.com
39	Purice	Silviu Istrate	Facultatea de Istorie, Patrimoniul și Teologie Protestantă, Universitatea Lucian Blaga din Sibiu, Sibiu.	silviu.purice@ulbsibiu.ro
40	Scarlat	Cristian	Asociația STINDARD, București.	proeroica@gmail.com
41	Siminiceanu	Ioan	Societatea Numismatică Română, filiala Botoșani.	ioansiminicianu@yahoo.com
42	Șeptilici	Raoul Marius	Muzeul Național al Banatului, Timișoara.	raoulm7@yahoo.com
43	Talmațchi	Gabriel Mircea	Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Constanța.	gtalmatchi@yahoo.com
44	Tătaru	Cristiana	Muzeul Național de Istorie a României, București.	cristiana.tataru@gmail.com
45	Vasilescu	Dan	Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Constanța.	vasilescu.n.dan@gmail.com
46	Vîlcu	Aurel	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București.	aurelvilcu@yahoo.com